

Kommunal självsanering gynnar mindre företag

Av Dan Sjöblom

Artikeln publicerad i Dagens Industri den 22 augusti 2011

Det har blivit lättare för företag att driva verksamhet utan att mötas av konkurrens från statliga eller kommunala organ. Skärpningen av konkurrenslagen förra året har gett önskat resultat. *Det skriver Konkurrensverkets generaldirektör Dan Sjöblom i denna artikel.*

Vid förra årsskiftet fick vi ett efterlängtat tillägg i konkurrenslagen som ska sätta stopp för konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Nu, efter att lagen har varit i kraft ett drygt år, kan vi se tydliga positiva effekter.

Sedan lagen trädde i kraft har ett ökande antal kommuner och andra myndigheter tittat närmare på hur de säljer varor eller tjänster. Den första positiva effekten av lagen är således en ökad medvetenhet och vilja att avstå från sådant som kan stå i strid med lagen.

Exempel på verksamheter som skulle kunna begränsa konkurrensen för privata aktörer är överskottsförsäljning till underpris av blommor från kommunens eget växthus, arrangemang av vissa utbildningar, drift av restaurang- och konferensverksamhet, försäljning av bredbandstjänster eller hamnverksamhet.

Tanken bakom regelverket är att kommunala eller statliga verksamheter inte ska subventioneras, eller på annat sätt gynnas, då det kan hämma eller snedvrída konkurrensen. Oftast är det mindre och lokalt förankrade företag som drabbas. Att arbeta för ökat egenföretagande rimmar därför dåligt med en säljverksamhet i offentlig regi som går utanför det offentliga kärnutrymme.

Den självsanering som inletts på många håll är givetvis det bästa sättet att undanröja konkurrensbegränsande offentliga verksamheter. Men alla har inte frivilligt valt att följa lagen. Konkurrensverket har fått in ett stort antal klagomål och synpunkter som vi har bedömt och prioriterat. Ett 50-tal ärenden har gått vidare till utredning.

Vi kan också konstatera att vi kunnat skiva av flera av de ärenden vi utrett relativt snabbt då kommuner och statliga myndigheter har ändrat sitt beteende, eller lovat att göra det. Ett exempel är Sjöfartsverkets konferensanläggning vid Arkösund som konkurrerade med andra hotell- och konferensanläggningar. Den är nu ute till försäljning. Ett annat exempel är Örebro kommun som nu har för avsikt att sälja sin konferensanläggning Kilsbergen. Bergslagens Räddningstjänst, som sålt bland annat larmtjänster, har slutat att sälja inbrottslarm. Andra fall där förändring av beteenden utlovats avser till exempel tolkförmedling, spolbilar och casinoverksamhet.

Detta är några exempel på snabba och konkreta resultat som fullt genomförda direkt gynnar det privata och ofta lokala näringslivet. Från Konkurrensverket följer vi upp hur de offentliga aktörerna uppfyller de åtaganden de gjort. Skulle de svikta i sina åtaganden är vi beredda att vidta ytterligare åtgärder. Vi har även presenterat våra erfarenheter med denna typ av åtaganden från offentliga aktörer i en skrivelse till Regeringen.

I tre fall har Konkurrensverket gått till domstol för att förmå offentliga aktörer att sluta sätta krokben för privata företagare. Det handlar om Räddningstjänsten i Dala-Mitt som har vägrat ett privat företag tillträde till ett övningsområde, vilket hindrade företagets möjlighet att delta i en offentlig upphandling.

Vi har också stämt det kommunala bussbolaget Skelleftebuss eftersom det hyr ut bussar på beställning i direkt konkurrens med privata företag. Verksamheten har liten eller ingen koppling till den linjetrafik som är bolagets legitima kärnuppdrag. Effekten är att nya aktörer hindras från att ta sig in på marknaden eller att expandera sin verksamhet.

Det senaste ärendet i raden gäller det kommunalägda bredbandsbolaget i Västerås. Bolaget har i strid med kommunala principer agerat utanför den egna kommunen, nämligen som bredbandsleverantör i Eskilstuna och Hallstahammars kommuner. Vi anser att detta på ett tydligt sätt strider mot lagen och att det hämmar privata alternativ från möjligheten att etablera sig på dessa platser.

Det är bra att rollerna renodlas mellan det offentliga och det privata näringslivet. Många kommuner bedriver aktivt och värdefullt arbete för att stärka det lokala näringslivet och locka till sig fler företag som skapar arbetstillfällen och bidrar till välfärden. Jag välkomnar den gryende medvetenheten om motsättningen mellan sunda etableringsförhållanden och offentliga säljverksamheter.

Jag vill vända mig till Sveriges alla beslutsfattare i offentliga verksamheter och mana till ytterligare självsanering bland befintliga säljverksamheter och återhållsamhet och tydliga riktlinjer att följa lagen om nya säljverksamheter övervägs.

Dan Sjöblom

Generaldirektör Konkurrensverket